

PRAZNIK V TUJINI

TAMINES - KOŠČEK BENEČIJE V BELGIJI

Sedaj tudi v Belgiji sekcija Društva slovenskih emigrantov iz Beneške Slovenije - Uspešen nastop pevskega zbora "Rečan,, iz Ljes, Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta - Številni povabljeni iz naše dežele - Emigranti zahtevajo delo na domačih tleh in svoje narodnostne pravice

Sobota, 31. marca je bila za kakih sedemsto do osemsto naših izseljencev v rudarskem središču Tamines blizu Bruslja v Belgiji velik in neponovljiv dan. Tega dne so namreč naši emigranti kar se da svečano in manifestativno odprli nov sedež sekcije Društva slovenskih emigrantov iz Beneške Slovenije in so na to svojo pomembno svečanost povabili v goste naš pevske zbor "Rečan,, iz Ljes in Stalno slovensko gledališče iz Trsta. Z zborom in gledališčem pa so jih na njihovo povabilo obiskali tudi slovenska deželna svetovalec Dušan Lovriha in Drago Štoka, ki sta zastopala tudi deželne odbornike za kulturo Giusta,

predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race, predstavnica tržaške federacije KPI Jelka Gerbec, predsednik Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije v Švici Marko Petrigh z nekaterimi člani odbora, predsednik kulturnega društva "Ivan Trinkan" iz Cedad Izidor Predan, predstavnik slovenskih duhovnikov iz Beneške Slovenije skupine "Dom" Emil Cenčič in predstavniki nekaterih drugih emigrantskih združenj italijanskih in furlanskih emigrantov v Belgiji. Popoldanske uradne otvoritve sedeža se je udeležil tudi italijanski vicekonzul iz Namurja Mario Chialamberto.

Predsednik Društva slovenskih emigrantov Marko Petrigh, ki je po uvodnih besedah predsednika sekcije v Taminesu Alfreda Cicigaja prvi povzel besedo, je med drugim dejal:

RESNICA VEDNO ZMAGA

«Praznik emigrantov v Taminesu ni navaden praznik. To je praznik slovenske kulture v Evropi, to je evropski praznik maleganaroda pod Matajurjem, ki se združuje izven svoje domače dežele, ker so ga reakcionarne in konservativne sile poglnele iz nje, da bi umrl in v nekaj letih izginil. Pa so se motili: bolj krepak in zavesten je kot prej, ker je v svetu spoznal, da imajo povsod drugod narodi svoje pravice in da so vse druge narodne manjšine boljše zaščitene kot mi. To je resnica, ki vam jo pravi delavec, ki je že 15 let po svetu in ki je v svetu tudi spoznal, da pomeni biti zaveden Slovenec tudi spoštovan in priljubljen pri delavcih drugih narodov v Evropi. Ti narodi nas razumejo, ker so bolj napredni in podpirajo nas v našem boju, ki je težak, ki pa se bo končal z zmago, ker resnica vedno zmaga».

«Seveda bi ne bili poštejni», je nadaljeval Marko Petrigh, «če bi ne rekli, da v zadnjem času nihče ni nič storil za nas. Oblosti naše dežele so nas včlanile v «Consulta regionale dell'emigrazione» in nam dajejo nekaj finančne podpore. Seveda precej manj kot drugim furlanskim društvom. Obljubili so, da nam bodo dali tudi slovenske knjige in plošče in tudi italijanski veleposlanik v Švici nam je pisal, da nam bodo dali nekaj knjig. Dežela je tudi prispevala za kritje stroškov za ta naš današnji praznik. Vse to pa ne sme biti «bonbon», ki ga dajo v usta otroku, da

molči. To ne sme pomeniti denarja pred deželnimi volitvami, to mora biti samo začetek nove politike naših oblasti za globalno rešitev naših problemov, za globalno zaščito naše manjšine. To mora biti samo prvi korak do investicij dežele in države v Beneški Sloveniji, da se zaustavi emigracija, da nam povrnejo ogromno škodo, ki so nam jo povzročili v sto in več letih s tem, da nam dajo delo in kruh doma, na naši slovenski zemlji z vsemi našimi slovenskimi pravicami».

PRINESLI SMO VAM NAŠO LJUBEZEN

V imenu društva «Ivan Trinkan» iz Cedad je spregovoril predsednik Izidor Predan, ki je dejal, da se društvo, «že 19 let bije za ohranitev našega jezika, naše kulture in navad in običajev naših mater in očetov. Prav tako se že nad 12 let bijemo, da bi imeli naši delavci delo in zaslužek doma pri svojih družinah, blizu svojih ognjišč».

«Danes smo prišli k vam», je nadaljeval Predan, «ne samo s kulturnim programom in da bi se skupaj povseli. Prinesli smo vam našo ljubezen in našo hvaležnost za vse, kar ste naredili in pretrpeli za našo domovino. Današnje srečanje je prvo med vami, a upamo, da ne bo zadnje. Mi in vi se moramo združiti, delati skupaj za našo stvar. Delati moramo tako, da bo naše življenje po naših dolinah zmerom boljše, da se boste lahko povrnili v naše vasi, da spet oživijo. To, kar ste začeli, je lepa in dobra stvar. Vaš sedež, ki ste ga danes odprli in ki naj bo vaš drugi dom, naj vas povezuje vsaj v čustvih in mislih z vašo domovino».

Emil Cenčič je prinesel pozdrave domačih beneških

duhovnikov. «Mi domači beneški duhovniki, «je dejal», smo srečni, da se lahko srečamo z vami, ker ste vi najbolj živa sila naše zemlje, ki so jo nerodovitnost naše domače zemlje in nepredvidna nemarnost državnih in deželnih oblasti odtrgale iz naših vasi in razkropile po vesem svetu. Vaša delavnost, vaša nadarjenost, vaše duhovne in telesne lastnosti, ki koristijo drugim deželam, dokazujejo vsemu svetu, s kakimi vrednotami je Bog obdaril in obogatil naše beneško slovensko ljudstvo. Ohranite vedno te naše beneškoslovenske značilnosti. Mi domači duhovniki smo tudi hvaležni, da ste nam omogočili srečanje z vami, ker se združujete in se zanimate, da bi končno Italija, po več kot 100 letih naše prostovoljne priključitve, priznala nam Benečanom vse naše naravne etnične pravice. Samo če se mi Benečani zavedamo naših naravnih narodnostnih pravic in če bomo združeni uveljavljali vse naše sile proti reakcionarnemu in šovinističnemu duhu, ki še vlada po naših vaseh v besedah in dejanjih nekaterih, tudi cerkvenih in posebno političnih ljudeh, ki so od fašizma naprej spremenili strankarsko srajco, bomo mogli doseči enakopravnost z drugimi italijanskimi državljani».

EKONOMSKI PROBLEMI NELOČLJIVI OD NARODNOSTNIH

Rešitve socialno-ekonomskih problemov naše Benečije se ne more in ne sme ločiti od rešitve etničnih problemov, ker se ne more in ne sme v človeku ločiti duha od telesa. Človek ne živi samo od kruha. Pomnimo in prepričajmo se, da se naše beneško ljudstvo ne bo zanimalo za reševanje svojih

narodnostnih problemov, ohranitve svojega materinega jezika in svojih slovenskih tradicij, če ne reši svojega gospodarskega položaja, da bo moglo živeti na svoji zemlji, pri svojih domačih ognjiščih. Naše ljudstvo pa tudi ne bo sposobno rešiti svojega ekonomskega problema, če se ne zaveda svoje narodnosti in svojih narodnostnih pravic».

Predsednik SKGZ Boris Race je poudaril značaj Slovenske kulturno-gospodarske zveze in zlasti še, da je Društvo slovenskih emigrantov iz Beneške Slovenije včlanjeno v SKGZ kot eno najbolj vitalnih društev, ki jih danes imamo. «Emigrantska organizacija zato ni samo ognjišče, ki vas združuje, temveč tudi organizacija, ki se bori za vaš povratek», je dejal Race in nadaljeval, «ki se bori za vaše pravice, kakor se zanje borijo vse organizacije, ki so včlanjene v SKGZ in SKGZ sama. Vsi skupaj se borimo, da bomo gospodarsko, socialno in narodnostno enakopravni na svojih tleh».

Drago Štoka je kot deželni odbornik med drugim dejal: «Danes vidim, da ni več tako, danes so vezi močnejše, združuje nas narodnostna vez in srečujemo se, da se dogovarjamo o skupnem delu in boju za pravice emigrantov in beneških Slovencev sploh».

Tudi Dušan Lovriha se je kot deželni odbornik dotaknil vseh zgoraj omenjenih vprašanj in ob narodnostni problematiki beneških Slovencev dejal, da se deželne oblasti ob tem vprašanju vedno sklicujejo na ustavo ali pa na vladno pristojnost ter ne kažejo nobene politične volje za rešitev teh vprašanj.

Predstavnik ALEF Conti je poudaril, da ne prinaša le pozdrav, temveč tudi obveznost te svoje organizacije, da bi se zavzemala, kot doslej, tudi za pravice slovenskih beneških emigrantov, ker danes emigracija ni le beneški, temveč je državni in evropski problem in da je zato treba okrepiti vezi med posameznimi organizacijami in zastaviti boj na evropski ravni. Predstavnik emigrantstke organizacije ACLI Dessi pa je poudaril, da «emigranti hočemo biti protagonisti, hočemo sami imeti svojo usodo v rokah. Emigranti nočejo podpor, hočejo politiko, emigranti nočejo privilegij, nočejo diskriminacij».

(Se nadaljuje na 3. strani)

Velika noč

Spet je prišla pomlad in z njo praznik vstajenja, Velika noč. Pomlad je torej prišla v naše vasi, na naše obronke, v naše doline, na naše hribe-dolgi zimski in temni čas je za nami in polja, vinogradi, zemlja vse je oživilo. Toda vprašanje, če je življenje in delo oživel prav povsod v naši deželi. Zagotovo ne, čeprav kliče pomladni in velikonočni čas ljudi na polja in v gozdove, da začno spet z večnim krogotokom življenja, z rastjo in zorenjem od pomladi do jeseni.

Ko nas tako ob Veliki noči obhaja svečano in praznično razpoloženje, ko se pod čedalje bolj vročimi sončnimi žarki veselimo prebujajoče se pomladi in lepote prebujene narave, pa vendar kane v vso to radost tudi kapljica grenkobe in spoznanja. Vemo namreč, da bodo ostala tudi letos marsikatera polja in njive, marsikateri vinogradi, pa tudi travniki in pašniki zapuščeni in neobdelani v Beneški Sloveniji iz čisto preprostega vzroka, ker ni doma dovolj ljudi, da bi obdelali polja in njive in vinograde in s tem zopet zemlji začeli v potu svojega obraza trgati plodove, dozorele v jeseni.

Tako bo tudi letos pomlad pri nas in z njo velikonočno razpoloženje bolj žalostno, otožno in samotno, čeprav na drugi strani tudi vemo, da bodo številni naši izseljenci izkoristili velikonočne praznike za kratek prihod in skok domov.

Če se še ptice po dolgi zimi, ki so jo preživele v

lepših in toplih krajih, tako rade na pomlad vračajo domov, kjer imajo svoja gnezda, potem se tudi naši izseljenci prav tako ob sleherni priložnosti kaj radi, pa čeprav le za hip, vrnejo pod rodni krov.

Domača deželica, rojstna hiša, vse to bo tudi letos pozdravilo povratnike s tujega, v vsej lepoti in domačiji prijznosti, čeprav bo potem slovo v toliko bolj grenko. Grenko tudi zato, ker bodo naši izseljenci letos spet znova, kot že toliko pomladi in ob tolikih velikonočnih praznikih, spet lahko samo ugotovili, da doma dela ni, da bodo morali, kot ptice selivke, spet in znova na tuje, čeprav na drugi strani spet dobro vemo, da kljub vsem razočaranjem ti naši ljudje upanja v prihodnji dan, upanja v vstajenje vendar niso čisto izgubili.

In ko jim, našim emigrantom, ob pomladi 73 in Veliki noči želimo čim prijetnejše bivanje doma, in v krogu svojih domačih in pod okriljem rodnega kraja, jim želimo, kot vedno, da bi se spet čim prej povrnili domov in doma tudi dokončno ostali, kajti dobro vemo, da se moramo boriti in se nenehno borimo za to, da bi bilo delo v naših vaseh in dolinah, da bi se izseljenci, te naše ptice, selivke, dokončno naselile in živele pod rodnim krovom, doma, v Beneški Sloveniji.

S to željo in trdnim zaupanjem v prihodnost želimo vsem našim ljudem, doma in na tujem, lepo pomlad in srečne ter vsele velikonočne praznike.



Pogled v mestno dvorano v Taminesu v Belgiji, kjer so se ob priliki otvoritve novega sedeža sekcije Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije zbrali številni naši emigranti in gostje.



IZ NADISKE DOLINE

Koliko je volivcev v čedadskem volilnem okrožju

Bližajo se volitve za obnovo deželne svete in smo se zato zanimali koliko je letos upravičenih volivcev v čedadskem volilnem okrožju. Ugotovili smo, da ni bistvenih razlik od zadnjih volitev. Čedadsko volilno okrožje obsega 20 komunov, od teh sedem slovenskih, štiri jezikovno mešanih in devet furlanskih.

Volilnih upravičencev je: v Čedadu (Civiale) 8240, v Ahtnu (Attimis) 1731, v Buttriu 2152, v Corno di Rosazzo 1773, v Dreki (Drenchia)

686, v Fojdi (Faedis) 2662, v Grmeku (Grimacco) 962, v Manzanu 4662, v Moimaccu 703, v Povolettu 3198, v Premariaccu 2290, v Prapontnem (Prepotto) 876, v Podbonecu (Pulfero) 2053, v Remanzuccu 2887, v San Giovanni al Natisone 3273, v Sv. Lenartu (San Leonardo) 1246, v Špetru ob Nadiži (San Pietro al Natisone) 1754, v Sovodnjah (Savogna) 1156, v Srednjah (Stregna) 928, v Tavorjani (Torreano) pa 1953.

Dokumentarni film o živinoreji

V Beneški Sloveniji skoraj vsi pašniki zapuščeni

Pred kratkim so v Čedadu vrteli dokumentarni barvni film o rejih goveje živine na pašnikih. Namen dokumentarja je bil, da bi seznanil živinorejce, kakšne koristi bi imeli, če bi živino pasli.

Pri nas v Beneški Sloveniji so namreč zapuščeni že vsi planinski pašniki in tudi marsikatera senožet. Živina bi lahko popasla vsako peščico trave tudi tam, kjer človek ne more do nje s koso. In tudi prenos ali prevoz trave oziroma sena bi bil prihranjen, ki stane našim živinorejcem, katerih je, na žalost, vedno manj, toliko truda.

Pred proizvodnjo tega zanimivega filma sta spregovorila o koristih paše deželni odbornik za kmetijstvo Comelli in dr. Cragnolini, ravnatelj pri deželnem odborništvu za gospodarstvo v hribovskih predelih.

NATEČAJ ZA STANOVANJA V ČEDADU TUDI ZA DELAVCE IZ NASIH VASI

Že večkrat smo pisali o veliki stanovanjski krizi v Čedadu, kajti to mestce postaja vedno bolj pomembno in se priseljujejo novi ljudje. Tu so šole vseh stopenj, razni uradi in končno se tu uspešno razvija tudi industrijsko področje. Vsi bi radi stanovali v neposredni bližini delovnega mesta, a stanovanj ni. Sedaj so zgradili ljudsko hišo, v kateri je 10 stanovanj. Pokrajinski urad za delo je razpisal natečaj, kajti stanovanj je malo, prosilcev pa dosti. Od goraj omenjenih stanovanj so štiri, ki merijo 64 kvadratnih metrov, dve z 80 kvadratnih metrov, ostala stanovanja pa merijo 96 kvadratnih metrov.

Poleg delavcev, ki imajo že rezidenco v čedadskem komunu, ker so zaposleni na tem območju, imajo pravico, da se udeležijo natečaja delavci, ki stanujejo v sledečih komunah: Buttrio, Chiopros-Viscone, Corno di Rosazzo, Dreka, Grmek, Fojda, Manzano, Moimacco, Pavia di Udine, Prapontno, Podbonec, San Giovanni al Natisone, Sv. Lenart, Sovodnje, Srednje in Tavorjana. Poleg teh se morejo ude

ležiti natečaja tudi emigranti, ki predvidevajo, da se bodo vrnila za stalno tekom tega leta na domača tla.

PODBONESEC

VAS BRIŠCE JE TREBA TURISTIČNO VALORIZIRATI IN UREDITI CESTO

Ljudje iz Brišče se že dolgo pritožujejo zaradi slabe ceste, ki vodi skozi njihovo vas. Cesta namreč ni asfaltirana in je zelo blatna.

Enako slaba cesta vodi tudi do cerkve, ki privlačuje številne ljubitelje umetnostne zgodovine. Tu je namreč v zidani plošči z napisom: Maister(r) andr - e von Lach Mai iahrs 1811 (1477). To pomeni, da je cerkev znamenitega stavbarja Andreja iz Škofje Loke. Enak napis najdemo tudi na kamnu v Landarski jami. V srednjem veku so vladale namreč med Beneško Slovenijo in nekdanjo Kranjsko živahne kulturne zveze in je plala med tema deželama ista umetnostna volja. To pa tudi pomeni, da Slovenci ob Nadiži niso klicali na pomoč arhitektov iz bližnjih furlanskih in italijanskih mest, ampak iz osrčja slovenske zemlje.

Brišče pa so tudi zgodovinska vasica. Tu so se baje večkrat srečavale sovražne bojne čete in se spopadale, n. pr. Slovenci in Langobardi. Mnogi mislijo, da se zaradi tega imenuje del vaškega polja «Tepeno puoje». Morda to tudi drži, kajti dolina je strateško važna in so jo že od nekdaj čuvali, posebno pod beneško republiko.

Vasico bi bilo treba torej valorizirati, jo lično urediti, da bi pritegnila čimveč mimorežnikov.

NOVI VODOVODI IN DRUGA JAVNA DELA

Morda bodo sedaj zares potencirali vodovode. Kot smo že večkrat poročali, so številne vasi podboneškega komunuma dostikrat brez pitne vode in ne samo poleti, ampak v vseh letnih časih.

Novi župan, Angelo Salvagno se je takoj začel zavzemati za rešitev tega perečega problema. Tako bodo zgradili nov vodovod najprej v Črnem vrhu, kajti ta

vas najbolj trpi zaradi pomanjkanja vode in je tudi najbolj oddaljena in leži zelo visoko v hribih, torej odročna, da bi jim jo dovajali v cisternah, kot to delajo za druge vasi.

Nov vodovod bodo zgradili tudi v Štupci, za kar je dežela že nakazala 14 milijonov lir. Sedanji vodovod je bil zgrajen točno pred 30 leti in je bil zelo slabo vzdrževan in daje vodo samo enem vodnjaku (fontani), ki je sredi vasi.

Komun bo tudi prosil deželo za podporo, da bodo dogradili cesto, ki vodi v Črni vrh in da bodo uredili most preko Nadiže pri vasi Log.

V Črni vrh so že prišli tehniki in župan, da so si cesto ogledali in ocenili stroške oziroma če bo dovolj 25 milijonov, ki jih je država že nakazala komunu. Za difference, kajti stroški so narasli, bo komun prosil za deželno podporo.

ASEMBEA ZADRUŽNE MLEKARNE V ČRNEM VRHU

Te dni se je sestala asemblea zadružne mlekarne v Črnem vrhu. Po poročilu o dejavnosti mlekarne v letu 1972 je upravni svet izvolil nov odbor. Izvoljeni so bili: predsednik Emilio Cencig, podpredsednik Mario Laurencig, tajnik in blagajnik pa Enzo Cencig.

FOJDA

JAVNA DELA

Komunski konsil, ki se je sestel za izredno zasedanje pod predsedstvom župana geom. Celledonija, je sprejel načrt za gradnjo novega mostu preko hudournika Breg in to med krajema Ronki in Krozada. Uredili bodo tudi vaške ceste v Ronkih in kanalizacijo v Campeju in Raščaku.

IZPOD MATAJURJA

Niso zgubljeni vsi upi

Nove infrastrukture za valorizacijo Matajurja

Pred nedavnim smo pisali, da Matajur ne privlačuje več toliko ljubiteljev snežne narave, ker se je pokvarila vlečnica in zaradi drugih nevšečnosti, na katere navedemo smučarji, ki pridejo ob nedeljah v te kraje. Danes pa moramo povedati, da se je začel odvijati klobuč in da se bo moglo še te

IZ TERSKE DOLINE

Leone Pinosa iz Zavrha zgorel v čebelnjaku

Starček je verjetno zadremal s prižgano cigareto



Spet moramo poročati žalostno novico iz naše doline. Zadnjič smo povedali, da je obupal nad življenjem 78-letni Querino Martinelli iz Brega (Pers), tokrat pa, da je tudi tragično končal svoje življenje 78 letni Leone Pinosa iz Zavrha.

Pinosa, ki je bil vnet čebelar, morda edini v naših krajih, je šel v svoj čebelnjak, ki je precej oddaljen od doma, lahko bi rekli v neki goščavi, kjer sedaj cvetijo akacija in bezek. Tam je verjetno zadremal s prižgano cigareto in tako povzročil požar. Ko so domačini zagledali plamene in so šele potem, ko so zadušili ogenj, zagledali na tleh starčka z zelo hudimi opeklinami.

Rajniki Pinosa je bil vojni invalid, bil je brez leve noge, in se morda prav zaradi nepokretnosti ni mogel hi-

tro rešiti iz dima in ognja. Bil je oče devetih otrok, ki so danes skoraj vsi raztreseni po svetu in zato zapušča v globoki žalosti veliko družino.

Prizadetim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

TAVORJANA

RAZŠIRILI BODO ŠPORTNO IGRISČE

Komunski konsil je odobril načrt za ureditev in razširitev športnega igrišča v Tavorjani. Konsil je odobril tudi načrt za napeljavo centralne kurjave v lokalni šoli.

Imenovali so tudi komisijo, ki bo izvolila spravnege sodnika, katere predsednik je župan Luigi Piccaro, sestavljajo jo pa konsilirji Emilio Balutto in Bruno Tomat.

V komisijo za lotizacijo terenov, ki so namenjeni novim gradnjam, pa so bili poleg župana imenovani še inž. Mario Mullig, geom. Centa, Emilio Balutto, Luigi Borgnolo, Bruno Caporale, Leo Sabbadini, geom. Enio Musoni, arh. Enio Pascolini in Enzo Cantarutti.

UMRL JE BRUNO CUDICIO



Dne 28. marca smo sprejeli k zadnjemu počitku našega vaščana Bruna Cudicia, ki je umrl po kratki in mučni bolezni v videmski polikliniki.

Rajni je bil dober delavec, skrben oče in mnogim drag prijatelj. Vsi ga bodo težko pogrešali in ohranili v najlepšem spominu.

Družini in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Naši dragi rajniki

IZ KOMUNA TRBIŽ: 72-letna Giuseppina Fon por. Sivec.

IZ KOMUNA BRDO: 78-letni Leone Pinosa iz Zavrha.

IZ KOMUNA NEME: 72-letni Pietro Remor, 73-letna Anna Kersche vd. Nimis.

IZ KOMUNA AHTEN: 60-letni Giovanni Topatig, 3 mesečni Daniele Compagner.

IZ KOMUNA PRAPOTNO: 75-letni Antonio Grmek.

IZ KOMUNA GRMEK: A-da Clodig por. Bonini iz Ljes.

Vsem sorodnikom najših nepozabnih rajnikov izrekamo globoko sožalje.



BRIŠČE v podboneškem komunu.



VE SELA ALELUJA!

Vstal je Mont Čanin, leden, še zasnežen - in je rekel: kdo tam dol šumi preko slemen,

Vstal je Matajur, mejaš od davnih dni - in je rekel: kdo že ob Nadiži orje in sadi?

Vstal je Stol, sin modrega nebã - in je rekel: kdo od juga sapice pihlja?

Vstal je Breški Jalovec, se v vetru je obril - in je rekel: kdo je hudournik Ter zbudil?

Vstal Ivanac je, ej, čeden gorski svat - in je rekel: kdo prihaja preko mojih trat?

Vstala Stara gora je, zavetnica dušic - in je rekla: kdo Slovenj solzice briše v lic?

Oglasí se preko rôznatih livad:
jaz, hoj, jaz Pomlãd
in cvetoãa vsa - z menoí gredoã:
velika noã, velika noã...

Naši velikonoãni obiãaji

Pravijo, da narod lahko spoznamo po obiãajih in zato lahko trdimo, da so beneški Slovenci ohranili dosti ljudskih obiãajev in navad, ki so sliãni slovanskim. Posebno velikonoãni obiãaji so se ohranili prav do današnjih dni in zato je pri nas skoraj ni hiše, ki ne bi imela pri rokah oljno ali lovorjevo vejico, ki ne bi bila blagoslovljena na cvetno nedeljo.

Blagoslovljena oljka mora biti pri vsaki hiši, pravijo, ker z njo «požegnava» polje. Biti mora pri domu, ko duhovnik prinese bolniku sv. popotnico, da z njo pokropi bolnega. Z oljko kropijo ljudje mrliãa. Kadar pa se bliža huda ura in grozi toãa, jo zažgo na hišnem pragu.

Na veliki teden se otroci že prve dni trudijo, da pripravijo «laskotca», «klopota» ali «drlejkco», da na veliki ãetrtek in petek z velikih ropotom strašijo «Judeža in razbojnika». Otroci se zbirajo v velikih gruãah in tako ropota, da preplašijo celo živino v hlevu. ãim moãnejši je ropot tem bolj so ponosni «puobiãi» na svoje ropotulje. Vãasih tekmujejo celo s fantiãki iz sosednih vasi in kdor drugega z «drlejkco» preglasi, ta vas velja veã.

Gospodinje seveda ves teden pospravljajo hišo, ponekod jo celo prebelijo, ãe ni drugaãe, gospodinje same, na veliki petek pa preraãijo omare in razobesijo vse zimsko oblaãilo na zrak.

Gospodinje imajo veliko skrb, da pripravijo tudi «žegnanco» in vsakemu otroku (to samo v nekaterih vaseh) po eno golobico, ker je bil med letom priden ali da je obljubil, da bo v prihodnje. Kdor hodi po Beneški Slo-

veniji na vliki petek, zavonja iz marsikatero hiše prijeten duh svežega, komaj peãene-ga peciva. Gospodinje pa seveda ta dan ne pokusijo niãesar dobrega ne od jedi, ki jo pripravljajo, ne od pijaãe. Vse za pokoro.

Na veliki petek ljudje ne hodijo v cerkev samo ãastit sv. križ ali poslušat pridige, ampak preišãljujejo globoko Kristusovo trpljenje. Njihovo rahloãutno srce žaluje tudi po njegovi materi Mariji. Zato skupine žensk, ki so odmolile v cerkvi, vstanejo in gredo pred oltar Matere božje in tam zaãno peti žalno pesem. V druãini bodo nocoj po veãerji marsikje molili rožni venec (rožar) in bodo peli pesem velikega petka. To pesem bi lahko imenovali ljudski opis Kristusovega in Marijinega trpljenja. Glasi se takole:

O muoj Jezuš,
o muoj Sin,
kod si hodul,
kje si biu?
Ioa' san hodul,
toa' san biu,
san krvavi puot potiu,
ljepa roža
Mati božja,
Marija sedam žalosti.

Par ti veliki koloni
san križan biu,
s tarnjevo krono
san kronan biu.

Na brjeh Kalvarije
san ta teži križ nosiu,
od kapje do kapje
na krizi vso kri preliu.

Na veliko soboto se otroci zberejo okoli ognja pred cerkvijo. S seboj imajo na žicah privezane drevesne gobe in posodice. ãim duhovnik blagoslovi ogenj, zdrve domov, da zakurijo na domaãem ognjišču z «žeganim ognjem».

Na veliko soboto se v mnogih vaseh Beneške Slovenije hite umivat k studencu, da tako zbríše sveža voda male grehe. Ponekod zopet meãejo ãez hrbet, ãim dalje mogoãe, kamne. ãim dlje odleti kamen, toliko bolj stran od nje-ga in domaãe hiše bodo ka-ãe in druge strupene živali.

Na beliko soboto popoldne nesejo v «pletenicah», ki jo pregrnejo s svežim prtiãem «žegnanco». Pletenico nalože z dobrotami (gubanco, jajca, salamo, jabolka itd.), na rob pa privežejo še oljno vejico.

V vaseh, kjer ni cerkve, prinese gospodinje svoje pletenice ob doloãeni uri v navadno izbo, kamor gospod «nuna» pride blagosloviti. Tedaj nastane prava radost med otroki, ker jim matere šele sedaj izroãe dobro privljene golobice, ki jih pa

smejo pojesti šele na veliko-noãno nedeljo.

S kosom «žegnance» se vsakdo prej blagoslovi v obliki latinskega križa in šele potem jo lahko vsakdo zaužije po mili volji.

Na veliko nedeljo pojejo tradicionalne pesmi. Po slu-ž-

bi božji pa se zbirajo otroci s pirhi. Po vrsti jih pokladajo k zidu, doloãijo ãrto, dva ali tri metre v stran, in izza te ãrte drug za drugim merijo s «palankami» v pisana jajca. Kdor zadene dobi pirh (pisano jajce) in denar, ãe pa ne, dobi lastnik tvega-ni novic. Ta igra se ponavlja, dokler je kaj pirhov in «palank».

Objava Zveze kmetov Furlanije

Predsedstvo Zveze kmetov Furlanije (Alleanza coltivatori del Friuli) nam je poslala za objavo poroãilo, ki ga tu v celoti prinašamo:

«In relazione alla pubblicazione dei risultati elettorali riguardanti il rinnovo dei Consigli direttivi delle Casse Mutue comunali per l'assistenza sanitaria ai coltivatori diretti, la Presidenza dell'Alleanza Coltivatori intende dare alcuni chiarimenti e precisazioni.

Il minor numero di liste proposte dall'Alleanza in contrapposizione alla Coldiretti è dovuto alla impostazione ed alle iniziative promosse appunto per evitare scontri e polemiche all'interno della categoria. Ciò ha portato ad autonome intese locali per la formazione di liste con candidati appartenenti sia all'Alleanza sia alla Coldiretti, nei Comuni di Codroipo, Bertoli, Rivignano, Camino ed altri comuni minori. Perciò dal totale complessivo dei voti attribuiti alla Coldiretti devono essere detratti almeno una parte dei voti relativi ai suddetti comuni. Giova a questo proposito ricordare che solo in questi 4 comuni l'Alleanza nelle precedenti elezioni ottenne 328 voti pari al 30%.

Deve essere inoltre precisato che la proposta unitaria dell'Alleanza ha avuto anche come risultato positivo la presentazione e la elezione di liste di 12 candidati in diversi comuni della zona cervignanese. A Cervignano, Aquileja, Terzo, Ruda, Campolongo, Villa Vicentina nei consigli direttivi della mutua siederanno 12 consiglieri della lista di maggioranza e 3 consiglieri della lista di minoranza. Ciò che non avverrà negli altri comuni a causa delle incongruenze della legge che regola queste elezioni.

Ed è proprio per il tipo di legge elettorale (che riconosce il diritto di voto ad una sola persona della famiglia coltivatrice, che non ammette le minoranze negli organi di gestione, che esclude qualsiasi controllo pubblico sulle operazioni elettorali) che l'Alleanza ha più volte ribadito l'affermazione che a queste elezioni non può essere riconosciuto il carattere di «referendum» per valutare l'influenza che ogni singola organizzazione sindacale esercita sulla categoria dei coltivatori diretti.

In ogni caso l'Alleanza Coltivatori sottolinea il successo delle proprie liste — presentate per non aver potuto raggiungere altre intese locali per formare liste concordate — che hanno conservato la maggioranza nei Comuni di Aquileja, Terzo e Campolongo. Significativi risultati sono inoltre quelli di S. Giovanni al Natissone (dal 28,2 al 36,6%), di Pavia di Udine (dal 32,1 al 34,9%), di Udine (dal 21,3 al 24,5%), di Fiumicello (dal 39,5 al 41,8%), di Tavagnacco (dal 16,4 al 23,3%).

Ma al di là di questi commenti sul significato delle cifre, deve essere considerato il fatto positivo che queste elezioni si sono svolte in un clima di notevole serenità e di tolleranza reciproca, lasciando da parte gli argomenti da crociata ideologica che venivano adoperati in passato.

Questo nuovo clima, per creare il quale i coltivatori dell'Alleanza hanno promosso le opportune iniziative, ha reso possibile una convergenza di pressioni verso il Consiglio Regionale per ottenere la legge per l'assistenza farmaceutica a favore di tutti i lavoratori autonomi. Questo era l'obiettivo che la categoria si attendeva di realizzare con queste elezioni».

PRAZNIK V TUJINI

(s prve strani)

POZDRAV ŽUPANA iz TAMINESA

Italijanski vicekonzul iz Namurja Mario Chialamberto, ki se je udeležil celotnega poteka uradnega dela sveãanosti, je na zaãetku pozdravil vse goste iz Italije in Švice ter emigrante iz Taminesa, pri ãemer je posebej omenjal slovenske emigrante, za katere je dejal, da so sicer narodnostna manjšina, da pa so italijanski drzavljanj. Dejal je, da je bral statut organizacije slovenskih emigrantskih in izra-

zil željo, da bi sekcija ãim uspešneje razvila svojo dejavnost v okviru italijanske skupnosti in slovenskemanjšine. Priznal je, da emigranti potrebujejo pomoã, ki ni zadostna. Obžaloval je, da ne razume slovenščine in da ne more ostati na koncertu in pri gledališki predstavi, dejal pa je, da ve za ugled slovenske pevske in gledališke kulture.

Uradni del sveãanosti je zakljuãil zbor «Reãan», ki je zapel nekaj pesmi. Po kratkem premoru se je nadaljeval kulturni del z nastopom pevskega zbora «Reãan» in takoj nato s pred-

stavo veseloigre Jake Stoke «Moã uniforme».

Pred zaãetkom predstave je vse navzoãe goste in občinstvo, ki je popolnoma napolnilo prostorno mestno dvorano, pozdravil župan mesta Taminesa g. Matlard.

Pred nastopom je z odra pozdravil vse udeležence v italijanščini, slovenščini in francoščini ter poudaril zgledno sožitje med domaãini in emigranti ter nepri-stranost občinske uprave do vseh mešãanov Taminesa. Poudaril je tudi marljivost slovenskih beneških delavcev, njihovo resnost in jim zaãel nadaljnega zadovoljstva in dela.

FRANCE BEVK

Kaplan Martin Čedermac

54

«Ivan», je spregovoril zabolko. «Hotel bi, da me spoveš».

«Ali se tako mudi?» se je Sever začudil.

«Da. Cimprej bi rad opravil».

Sever se mu je za trenutek zagledal v oã, nato se je naglo okrenil in odšel v zakristijo...

Potem sta se vraãala v župnišãe, bila sta molãeãa in zamišljena, kakor da ju je minila vsa vedrost. Odšla sta v izbo, ki se je zaradi obilice knjig ob vseh stenah zdela razkošna in bogata. Govorila sta o vsakdanjostih, po kapljicah se jima je vraãala prejšnja dobra volja.

Medtem se je zveãerilo. Odzvonilo je zdravamarijo, pisane barve neba so se raztopile v ãrnino, svetilka je razsipala svetlobne trakove po stenah. Pod oknom je stopical pes in zdaj pa zdaj srdito zarenãal v glasove vasi, ki se je zmeraj bolj zagrinjala v molk. Oddaljen šum reke, ki je padala ãez jez. Na nebu so med oblaki zagorele mehke zvezde.

Po veãerji sta obsedela pri ãrni kavi. Sever je kadil cigaro, Čedermac je prekladal tobaãnico iz roke v roko. Nenadoma jima je zmanjkalo besed, gledala sta se in se nasmihala. Cakal ju je razgovor, ki sta ga odlašala, kakor da se bojita dotikati se boleãe rane.

«Sam Bog ve, koliko smo prestali!» je Čedermac vzdihnil iz misli, ki ga ves ãas ni zapustila.

In je pripovedoval gladko, brez odmora, kakor da se je prej pripravil in je tekoão ãakal tega trenutka. Vse, ãesar mu ni mogel zaupati v pismih, ãesar mu ni povedal že med spovedjo, vnanje dogodke, vesede, podrobnosti; z vroãim glasom in v plastiãnih barvah, z vso silo svojega duha, učinkovito kakor iz navdihãa. In ga ni razburjalo, ãetudi se mu je kdaj pa kdaj zatresel glas, olajševalo ga je. Sever ga je zresnjen poslušal, se zdaj pa zdaj zdrznil ali pa zastrmel v dim, ki se je dvigal od cigare in izginjal v mraku pod stropom, kakor da se je zazrl v privide svojega bodoãega trpljenja.

Čedermac je povedal do konca in umolknil, bilo je nekaj ãasa vse tiho, le izza vasi se je oglasil jasen vrisk, kakor da se je nenadoma vžgala svetla luã in v hipu ugasnila.

«Ves naš odpor je bil zaman», je dostavil Čedermac. «Saj ni bil», se je Sever zganil kot zdramljen in otrnil cigaro. «Ni bil zaman. ãe bi bili mirno sprejeli, bi se upali dalje, tako pa si bodo prej dobro premislili».

«In vendar ste zdaj vi na vrsti. Vse besede, vsi znaki kažejo na to».

«Ne verjamem», je Sever stresel z glavo. «Vsaj ne tako kmalu. Menda dobro vedo, da bodo pri nas naleteli na trši oreh».

«Misliš, da ga ne bi strli?».

«Ze. Ne reãem, da ne. Sili bi se morali konãno vdati. Kdo bo v tem boju imel veãjo škodo, je drugo vprašanje. Mi nimamo vaše vzgoje in zato tudi ne nekaterih vaših predsodkov, ne da bi te s tem hotel žaliti. Naš odpor bo trdovratnejši; drzavi bo škodoval na ugledu, ker bo ostreje odjeknil v svetu. Pa ni samo to. O škodi, ki bi zadela

Cerkev, niti ne govorim. Že danes, dragi moj, že danes! Verni ljudje, pa se z besedo in s srcem obraãajo od Rima».

Čedermac je zavzet razširil oã.

«Kaj praviš?».

«Govorim, kar vem. Hudo je, priznam, a ãemu bi se slepili? Vaša zadeva je napravila pustošenja niã koliko. Tu, pri nas, so verniki zagrenjeni in razoãarani, zunaj pa naši ljudje prestopajo v drugo vero».

«Zaradi nas?» je dahnil.

«Zaradi vas».

«Ali to vedo? Ali to vedo?».

«Vedo. Seveda vedo. Kako bi ne vedeli, saj je javno! Morda jih je osupnilo. Pa kakor vidiš...».

Sever je umolknil in se razl v konec cigare, na katerem je nastajala siva kapica pepela.

«Ne vem, kaj je to!» je vzkliknil Čedermac, ki ga je znova prevzemala bridkost. «Jaz se veã ne najdem. Stokrat že sem se izprašal do dna. Kdo je v zmoti? Mi ali oni?».

Župnik se je dvignil, stopil h knjižni omari in nekaj ãasa strmel v ãrne hrbe debelih zvezkov, nato je znova sedel.

«Neko knjigo sem iskal», je rekel. «Ne vem, kje jo imam. Pokazati sem ti hotel neko mesto. Pridejo dobe, ko se v cerkvi sami pojavijo zmote... Tako nekako, natanãno se ne spominjam. Noãem trditi, da je danes taka doba», se je nasmehnil. «Vsak naj sam presodi».

Beseda je sprožila besedo, zagovorila sta se dolgo v noã.

Vas je bila mirna; tihoto je za trenutek pretrgal le pasji lajež, nato ni bilo slišati glasu razen daljnega šuma vode. Po sobi so gledali temni hrbti knjig s pozlaãenimi napisi, v šipah omar se je igrala luã.



za naše mlade bralce

Medved, svinja in lisica Berač in bogata kmetica

Združili so se medved, svinja in lisica ter se dogovorili, da bodo zorali zemljo in posejali pšenico, da jim bo za hrano.

Vprašajo drug drugega, kaj bo kdo delal in kje bodo dobili seme.

Svinja reče:

«Jaz bom vlomila v skedenj in ukradla seme, s svojim rilcem pa bom orala».

Medved reče:

«Jaz bom sejal».

Lisica se oglasi:

«Jaz bom z repom branal».

Zorali so in posejali. Prišla je žetev. Jamejo se razgovarjati, kako bodo poželi.

Svinja reče:

«Jaz bom žela».

Medved pravi:

«Jaz bom snope vezal».

Lisica reče:

«Jaz bom klasje pobirala».

Poželi so in snope povežali. Tedaj se jamejo dogovarjati, kako bodo zmleli.

Svinja reče:

«Jaz bom gumno napravila».

Medved pravi:

«Jaz bom snope skupaj znosil in omel».

Svinja pristavi:

«Jaz bom izsuvala zrna in odbirala slamo od pšenice».

Lisica reče:

«Jaz bom s svojim repom očistila pšenico plev».

Svinja pravi:

«Jaz bom vela».

Medved doda:

«Jaz bom razdelil žito».

Vse so opravili. Medved razdeli žito, a ga ne razdeli pravično. Ko ga svinja poprosi, da ji da njen delež, ji da samo slamo, pšenico pa obdrži zase. Lisici pa ne da ničesar.

Lisica se razjezi in jo gre tožiti. Pove vsem, da bo pripeljala carskega človeka, da bo žito pravično razdelil. Svinja in medved se prestrašita in medved reče svinji:

«Ti svinja se zakoplji v

slamo, jaz pa bom splezal na tole hruško».

Svinja se zakoplje v slamo, medved pa spleza na hruško. Lisica pa odide in najde mačko ter jo povabi s seboj, da gresta na gumno loviti miši. Ker je mačka vedela, da je na gumnu sila miši, se prav rada pridruži lisici. Spotoma se zdaj nadstezo, zdaj pod stezo zapodi za pticami.

Že od daleč ju opazi medved s hruške in reče svinji: «Tri sto zelenih, svinja! Poglej, lisica vodi s seboj strašnega birača. Ogrnil je

kunji kožuh in krilate ptice lovi ob potih».

V tistem izginje mačka izpred oči in se skozi travo prikrađa na gumno. Lovec miši, je začelo šumeti po slami. Svinja vzdigne glavo, da vidi, kaj je. Mačka misli, da je njen rilec miš in skoči in zgrabi svinjo s tacami za rilec. Svinja se prestraši, zakruli ter skoči na hruško. Medved, misleč, da je mačka že zadavila svinjo in da gre zdaj nanj, pade od strahu s hruške na zemljo ter se ubije in pogine, lisici pa ostane vse žito in slama.

Zajec in boben

Nekega dne so se živali zbrale k posvetovanju. Veliko jih je prišlo: hitra antilopa, zijačasta opica, prebrisan lisica, kača klopotača, blatni krokodil in tudi premeten zajec.

Najprej so sklenili, da si naredijo lep boben, ki bi jih klical na sestanke, na ples in h godbi. Našle so velikansko podolgovato bučo in jo izdoble, a tedaj so našle na težkočo. Potrebnovala so kožo, da bi pokrili boben. Toda kje jo najti? Kdo izmed prisotnih bi hotel darovati svojo kožo v ta namen?

Nihče se ni javil. Tedaj šine opici v glavo genialna, zelo preprosta misel. Vsakdo izmed njih naj da kosček svojega ušesa. Opiči predlog je bil odobren in živali so se vrstile pred opico-kirurgom, ki jim je rezala ušesa. Na vrsto je prišel zajec. Ta pa se je branil. Njegova dolga ušesa so bila ves njegov ponos in ni jih hotel žrtvovati.

Živali so se hudovale na zajca in mu zapretile, da se za kazen ne bo smel nikoli dotakniti bobna.

Vse male koščke ušes so tedaj sešile in dobile so le-

po veliko kožo, s katero so pokrile bučo. Tako so imele lep boben, prav tak, kakršnega so si želele. Njegov glas je bil globok in ubran in se je slišal daleč po pragozdu.

Nekega dne pa, ko so bile živali vsaka pri svojem poslu, so začule glas svojega bobna. Postale so zgovorne. Kdo se ga je neki drznil dotakniti? Lisica je takoj predlagala, naj obkrožijo kraj, kjer so imele spravljen boben. Tako so storile.

Ko se je boben znova oglašil, so tekle v smeri glasu in z velikim začudenjem so našle krivca. Bil je zajec, ki je čepel in ves prevzet bobnal. Živali so ga z lahkoto ujele. Bile so ogorčene nad njegovo predrznostjo. Tako dejanje zasluži najstrožjo kazn in dolgo so se posvetovale. Vsaka izmed njih je nekaj predlagala. Končno so se zedinile, da bi bila najstrašnejša kazen, če vržejo zajca v skalnat prepad.

«Kako ste nespametne», je rekel zajec, «saj se mi ne bo nič zgodilo, ker bom s skale v prepadu odskočil; če pa me položite na snop slame, se bom takoj ubil».

Živali so mu verjele in hi-

Na bogato kmetijo je prišel berač in prosil za prenočišče. Kmetica ga je odgnala ter se zagrozila, da bo naščuvala pse, če se brž ne pobere.

Berač je nato odšel do siromašne bajte. Žena ga je sprejela in rekla: «Le kam boš šel revež? Čeprav nimamo prida kruha, boš jedel z nami».

Ko je berač stopil v izbo in zagledal otroke, je vprašal: «Počemu pa so tvoji otroci tako raztrgani?».

Žena je odvrnila: «Uboga vdova sem in preživeti moram pet otrok. Le kje naj vzamem, da bi kupila vsake-mu po dve srajci!».

Nato je berač umolknil in legel. Ko so ga klicali k večerji, je dejal, da je bolan in ne bo jedel. Zjutraj pa jim je položil na mizo kruh iz beraške malhe in dejal: «Kar boš pričela delati, delaj ves dan!».

Toda revna žena ni doumela beračevih besedi. Imela je še koš belega platna in je pomislila: «Če je še berač rekel, kako strgane otroke imam, kaj neki še govore drugi ljudje!». Šla je v vas, da bi si sposodila mero in zmerila platno».

Posodili so ji mero in vrnila se je domov. Toda, ko je hotela odpreti vrata v čumnato ni šlo in ni šlo. Slednjič je vendarle s prekljo odmaknila vrata. Kaj je zagledala. Do vrha polno čumnato samega platna. Takoj je pričela meriti platno. Šele zvečer, ko je sonce zašlo, je zmerila zadnjo ped platna — in šele zvečer doumela beračeve besede. Saj v naglici in zavzetosti in ime-

la niti toliko časa, da bi pomislila, od kje je prišlo toliko dišečega belega platna v njeno čumnato.

Zvečer, ko je vrnila mero, je povedala bogati kmetici, kako je na beračevo besedo dobila ogromno platna.

Čim je bogata kmetica to slišala, je ukazala hlapcu: «Brž vprezi konja in pripelji berača. Revežu moramo pomagati!».

Hlapec se je moral odpeljati in naslednji dan je v neki vasi našel berača. Ta sprva ni hotel z njim, šele ko ga je hlapec milo prosil in rekel, da brez njega ne upa razaj, je prisedel na voz.

Kmetica ju je sprejela nadvse prijazno. Berača je peljala v najlepšo sobo in ga gostila in počila. Tako dobro se možu še nikoli ni godilo. Jedel je, pil in spal, kolikor je mogel. Se misli ni, da bi zapustil gostoljubno hišo. Kmetico pa je potrpljenje že minevalo. Seveda, spoditi ga ni mogla.

Kako se je preračunljiva in lakomna ženska razveselila četrtega dne zjutraj, ko se je berač jel pospravljati.

Ker je šel k vratom in molčal, ga je sama vprašala: «Kaj bom pa danes delala?». Berač ji je odgovoril: «Kar boš delala, delaj do večera».

Kmetica je stekla v hišo, da bi poiskala mero in začela meriti platno.

«Ej, prej moram še pošteno zajtrkovati», ker bom cel dan brez hrane. Brž si je ocvrla jajca in nato jih je cvrla ves dan, dokler ni sonce zašlo, da je izpraznila skrambo do zadnjega jajca. Prav ji je bilo. Prav se ji je zgodilo!

Dobro je včasih tudi ženo poslušati

Nekoč je šel kmet k svojemu gospodarju, pa ni imel nič drugega, kar bi mu mogel nesti v dar, kakor samo par piščancev. Ko je prišel do svojega gospodarja, se mu je poklonil po običaju in mu poljubil roko. Čim je gospodar videl, da mu prinaša par piščancev, mu je rekel: «No, kako ti kaj gre?».

«Dobro, v tvoje zdravje, moj lepi aga!» - mu odgovori kmet.

«Lej ga no, kaj si mi prinesel še kaj drugega kakor ta ta dva mršava piščanca?».

«Bogme, aga, nisem, a da ti po pravici povem, hotel sem ti prinesiti tudi nekaj masla, pa mi ga, oprosti, žena ni dala, češ da ga imamo sami komaj za eno žlico».

Aga se pogladi po bradi in mu reče:

«Kdor ženo posluša, je slabši od žene, zato ne smeš žene nikoli poslušati!».

Čez nekaj časa pride kmet po opravih k agi in mu prinese nekaj masla. Aga ga vpraša:

«Šment, kaj mi nisi prinesel nič drugega kakor to malenkost masla?».

«Ne, aga moj, ampak da ti po pravici povem, zjutraj, oprosti, mi je dala žena dober par kokoši in mi vsaj desetkrat rekla: «Na, nesi to našemu dobremu agi» — jaz pa, kakor si mi ondan rekel, nisem hotel žene poslušati».

Na to mu aga reče:

«Dobro je včasih tudi ženo poslušati».

Človek in kača

Zadaj za hišo nekega človeka, ki je imel sina edinca, dete, ki mu je bilo šele nekaj let, je prebivala pod kamnolomom v luknji kača, ki je večkrat zlezla na dan in se pred svojo luknjo sončila. Nekega dne vzame sin tega človeka sekiro in kači, ki je bila skoraj udomačena in se otroka ni bala, pred luknjo odseče rep. Kača se razjezi, ga piči do smrti, zbeži v luknjo in preneha laziti na sonce. Oče je v največji žalosti zakopal sina nad hišo. Ko mu je čas žalost ne-

koliko potolažil, je prišla nekoč kača pred luknjo. Poklical jo je in ji začel prigovarjati, da bi se pomirila, da bi lahko spet prihajala pred svojo luknjo in da bi živeli v prijateljstvu, kakor prej. Dodal je še, da kar je storjeno, se več ne more popraviti.

Kača pa mu je odgovorila iz luknje:

«Lahko se pomiriva, a dokler gledam jaz svoj rep, ti pa svojega sina grob, dotlej pravega prijateljstva med nama ne more biti».

Kdaj hočete, da bi deževalo

V neki vasi je bila nekega leta velika suša. Nekega dne, po končani službi božji, se je ustavila vsa vas pred cerkvi, da prisili popa, naj moli k Bogu za dež. Ako bi ga ne preprosil, si bodo priskrbeli drugega popa, ki ga bo Bog uslišal. V tistem pride sam pop pred cerkev in vošči vsem dobro jutro ter jih po običaju blagoslovi. Tedaj skočijo vsi proti njemu in vpijejo:

«Hajdi, pop! Odpri tiste bukve, iz katerih se Bog moli za dež in če ne bo deževalo tisti dan, ne boš več jedel naših potic in tudi zastran bere se boš lahko pod nosom obrisal!».

Popu, ki je dobro poznal svoje ljudi, je takoj šinila modra misel v glavo. Zato jim je rekel:

«Dobro, dragi moji farani! Prav bi bilo, da smo to že davno storili, kajti jaz tega nisem smel ne mogel brez vas, ker ne vem, katerega dne naj bi deževalo. Ko pa

ste zdaj vsi tukaj zbrani, dajte, da se dogovorimo, in ko izberemo dan, pa ne bi bilo dežja, glejte, tu je moja glava!».

«Kdaj bi ti rekel, pop?».

«Dragi moji, če vam je to prav, jutri!».

«Za jutri meni ni mogoče, naročil sem dninarje, da mi požanjejo pšenico, saj veste vsi, da je že prezrela», reče župan.

«Pa naj bo v torek?».

«Ne, pop», odgovori drugi «jaz nameravam ta dan mlati pšenico in sem že najel ljudi in konje».

«Pa bi izbrali sredo?».

«Kakšno sredo?» — zavpije tretji — «mar ne veš, pop, da bo na ta dan poroka mojega sina in da vabim svate že petnajst dni».

«Dobro, pa naj bo v četrtek?».

«Ne, to pa že ne! Kaj ne veš, da bomo ta dan kosili na naših travnikih?».

In tako naprej tja do nedelje. Pop videč, kaj je in

kako je, jim reče:

«Dragi moji farani, vi se kar po bratovsko dogovorite in ko mi sporočite, toda vsi, da si niste nič navzkriž, pa bom tudi jaz pripravljen vam ustreči».

Vražja slanina

Tat je zagledal podnevi v neki hiši slanino na podstrešju. Zvečer, ko je že vse spalo, gre in se splazi zadaj za hišo skozi dimnik na podstrešje. Sname slanino in se oprta z njo. Nato se hoče vrniti preko neke grede, a nenadoma spodrsne in trešči na sredo hiše, kjer je spal gospodar z ženo in hčerko. Ko pade tat s slanino mednje, skoči gospodar v temi na noge in prične vpiti: «Kdo je?». Tat odgovori: «Vrag!».

Gospodar se prekriža in poreče: «Kaj pa iščeš tod, pošast ti peklenska!».

Tat mu odvrne: «Jezik za zobe! Glej, kos slanine sem ti prinesel».

Gospodar, še bolj prestrašen, zakliče: «Poberi se od tod, seme zanikrno, s svojo slanino!».

Tat mu reče spet: «No, dobro, če nočeš, mi oprtaj vsaj slanino, pa pojdem».

Gospodar mu drage volje pomaga, da se vrag pobere iz hiše.

Tat se namuzne in odnese slanino, kakor da je njegova. Zjutraj, ko se zdani, vidi gospodar, da je oprtal vragu svojo slanino.

Kako je postal krt

Neki kmet si je hotel prisvojiti tujo njivo. Zakopal je svojega sina v zemljo, potem ko ga je naučil, kaj naj odgovori, ko bo vprašan. Ko so sodniki in stranke prišli na njivo, je tisti, ki je hotel prigrabiti tujo last, dejal:

«Oj črna zemlja, povej, čigava si?».

«Tvoja sem, tvoja sem!» - se začuje otroški glas iz zemlje.

Ko je pravi lastnik to slišal, se zdrzne in sodniki razsodijo, da pripade njiva krvičniku. Ko se vsi razidejo, hiti oče z motiko v rokah kopati zemljo, da izvleče na dan otroka. A otroka ni! Oče ga kliče in otrok se odziva, a kar dalje beži. In tako se spremeni v krt. Tako je, pravijo, postal prvi krt.